

Fehér Ágota

**A KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KARA TANULMÁNYI VERSENYEINEK
ÜZENETE A PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉS
LEENDŐ PEDAGÓGUSHALLGATÓK SZÁMÁRA**

A tehetséggondozásnak sajátos eszközei a versenyek, amely alkalmak lehetőséget nyújtanak és keretet biztosítanak az egyéni legjobb képességek megmutatkozásához. Pedagógusképző intézményként a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kara több korosztály számára szervez tanulmányi versenyeket, melyek által célja nemcsak az érintett versenyzők tehetségének támogatása, hanem pedagógushallgatóknak is mintát kíván nyújtani versenyszervező tevékenységeikhez. 5–8. osztályos általános iskolás diákok számára hirdetett *Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási verseny*ünkre – amelyet a Magyar Nyelvtudományi Társasággal közösen szervezünk 2020 óta – minden évben több tízezer diák jelentkezik.¹ Kiemelkedik továbbá a Kar által alapított „*Psallite*” *Kárpát-medencei gyülekezeti ének, egyházi népének és zsoltáréneklési verseny*ünk,² ami különleges hitéleti vonatkozású tematikájával egyedi az énekversenyek sorában. A verseny által középiskolások számára kívánjuk megerősíteni az egyházzene értékeit, egyéni vagy kvartettben történő éneklés formájában, valamint kórusok számára lehetőséget nyújtva a megmérettetésre, zenei készségeik fejlesztésére.

Jelen tanulmányban kiemelten a pedagógusképzés vonatkozásában érintett két versenyünket mutatjuk be és elemezzük szerepüket: a felsőoktatási hallgatók számára szervezett *Kárpátok alatt versmondó és képzőművészeti alkotóverseny*ünket a pedagógusképzés tükrében, valamint a pedagógushivatás iránt érdeklődő 10–12. évfolyamos középiskolás diákok számára szóló *Tanulva tanítani – tanítva tanulni pedagógiai projektverseny*ünket. Értékelve e versenyek tapasztalatait, összességében megerősíthető a pedagógushivatás irányában való elköteleződés értéke és támogatása, különösen a gyermekekkel végzendő oktató-nevelő tevékenységek szempontjából igazán értékes ráhangolódási készség szerepének tudatosítása. A versenyekre szabadon, az egyéni érdeklődés és bevonódás mentén történt a jelentkezés, egyúttal valóban kellő odaszánással, a legjobb képességek kibontakoztatásával valósulhatott meg a résztvevők helytállása. Saját kitartó, elkötelezett munkájuk és a gyermekek világára való ráhangolódásuk értéként támasztható alá, amely a hivatásuk során is segítségként szolgálhat pályájukon.

Jelen tanulmány a Tehetség-hit-minőség kutatócsoport kutatásának keretében készült el a *Tehetséggondozás és minőségbiztosítás új környezetben* című, 40606T800 témaszámon támogatott belső projekt vállalásaként, melyet a Károli Gáspár Református Egyetem tudományos projektek támogatására kiírt „Kutatási Projektek Támogatása 2025-2026” pályázati konstrukció keretében finanszírozott.

¹ A Simonyi-verseny honlapfelülete: <https://simonyi.kre.hu/?p=592>; a verseny szakmai megvalósításához kapcsolódó részletes beszámolók elérhetősége: <https://simonyi.kre.hu/?p=592> [2025. 08.12.]

² A verseny honlapfelülete a KRE Pedagógiai Kar honlapján: <https://pk.kre.hu/index.php/esemenyek/psallite-enekverseny> [2025. 08. 12.]

Tanulmányi versenyek mint a tehetséggondozás terei

„A magyar közoktatás és tehetséggondozás kifejezetten versenyorientált”:³ magyar, japán és amerikai összehasonlításban Magyarországon szervezik a legtöbb versenyt az általános iskolák. Míg a magyar általános iskolások 60%-a vett részt valamilyen versenyben, addig az amerikaiaknak 19%-a, a japánoknak pedig csupán 0,5%-a. A magyar köznevelési hagyományokban széleskörű a versenyek szakterületi illeszkedése, valamint egyéni helytállást kívánó versenyhelyzeteken túl egyre többféle, együttműködést kívánó pl. projektjellegű és csapatverseny is megvalósul. Mindezzel „a versenyek fő célja is bővülni látszik, a tehetségek szelekciója mellett egyre nagyobb hangsúly helyeződik a fejlesztés gazdagítására”.⁴

A versenyzés alapvetően „strukturált összehasonlításon alapuló teljesítményhelyzet”,⁵ amelyhez kapcsolódóan kritérium- és szabályrendszer kerül meghatározásra, eredményeiről külső értékelő testület határoz. A tehetséggondozás tekintetében olyan helyzetet jelent, amelynek keretei között lehetőség nyílik a képességek megmutatkozására. Olyan sajátos teret nyújt, ami már a részvétel által is magában hordozza a fejlődés lehetőségét, így nemcsak az első helyezettek, hanem minden résztvevő számára értékes, a jobbá válás törekvését erősíti. Egyfajta visszaigazolási lehetőségként is tekinthetünk rá, így közvetlenül átélhetővé teszi az egyéni készségeket, eszköztárat.

A versenyek mindezt egyfajta tehetségazonosítási helyzetek, ám több vonatkozásban segítséget jelent a személyiségfejlődés szempontjából is, nem áll meg az azonosításnál. Fontos, hogy közvetlenül a tehetséges személy számára is fennmaradjon motiváltsága akkor is, ha nem nyer, hiszen a belső hajtóerőre építve amennyiben elkövetkező évben is jelentkezik a versenyre, a gyakorlottsága egyre növekedhet, fejlődése által önmaga segítheti saját egyre jobb eredményeinek megszületését is.

A verseny hatásmechanizmusát tekintve igen sokrétű azon készségek köre, amelyek mentén fejlődést remélhetünk. A versenyek során nem csupán az adott verseny tematikája szempontjából fontos területen gyarapszik a résztvevők tudása, hanem a versenyben mint teljesítményhelyzetben való részvétellel számos személyes és interperszonális kompetencia is fejlődik, beleértve többek között a kitartó, fókuszált figyelmet, az időkezelést, fegyelmezettséget, szervezési és kommunikációs készségeket, kreatív problémamegoldást. Mindemellett fejlődik az időkezelés, szervezési készségek, a fegyelmezettség, amelyek mind a személyes, mind a szakmai életben ugyancsak segítségül szolgálnak a verseny résztvevői számára. Mindezeket túl hasznos minden verseny egyfajta külső motivátorként is abban, hogy felkeltse az érdeklődést egy adott téma vagy terület iránt. Közvetlenül a verseny helyzetében találkozással olyan társakkal, akik ugyanazon terület

³ FÜLÖP Márta–BERKICS Mihály–PINCZÉS-PRESSING Zsuzsanna: *Tanulmányi versenyeken sikeres fiatalok. A verseny szerepe a versenyzők életében és az eredményes versenyzés lehetséges pszichés összetevői*. (Génius Műhely 18.), Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Bp., 2015, 3. <https://tehetseg.hu/konyv/tanulmanyi-versenyeken-siker-es-fiatalok> [2025. 08. 12.] (Továbbiakban: FÜLÖP–BERKICS–PINCZÉS–PRESSING, 2015.)

⁴ Uo. 3–4.

⁵ Uo. 4.

irányában érdeklődnek, ugyancsak megerősítő, motiváló hatású, ami különösen fontos a tehetségek általában visszahúzódó, akár magányos jellemét tekintve.⁶

Az átélt lelki élmények között nagyon fontos a versenyeredményt követő érzés is, amelynek kapcsán leghatékonyabb, ha a versenyző meg tudja élni győzelme kapcsán az örömet, a győzelem elmaradása esetén pedig igyekszik tanulni a helyzetből és fejlődni ennek nyomán. „Mind a győzelem, mind a veszteség lehet konstruktív, ösztönző élmény bizonyos feltételek mellett, és ez szerepet játszhat a versenyeken nyújtott teljesítményben is.”⁷ Mindez megmutatkozik többek között kérdőíves kutatási eredmények között is: a „Növelte a motivációt” itemhez kapcsolódó jelölések mind az eredményes, mind a nem eredményes versenyélményt átéltek között első helyen szerepel. Beszámolók megerősítik továbbá, hogy a versenyeken résztvevők növelték a teljesítményüket, az önértékelésüket, a képességeikbe vetett hitet, érdeklődésük elmélyültebbé vált az adott terület iránt, és a versenyekből tanulni tudtak, így azok hozzájárultak a fejlődésükhöz.⁸ Összességében olyan „mentális erő”⁹ jellemzi a tehetségeket, amely segíti a kitartó munka fenntartását, lelki erőforrásaik még tudatosabb hasznosítását.

Mindezen személyiségbeli sajátosságok segítségével szolgálnak abban, hogy az érintett készség-, illetve szakterület irányában való bevonódás mélyülhessen, egyúttal a személy lelki élményei és erőforrásai gazdagodjanak, s az érdeklődés végül minél magasabb szintű eredményességgel társuljon. A versenyek mindemellett különleges lelki minőséget is magukban hordoznak, amennyiben nem egymás legyőzése tekintendő célnak a versenyzők számára. Református szellemségben mindez azt jelenti, hogy egy magasabb rendű cél állhat előtérben: miközben az adott feladatban való legmagasabb szintű eredményességgel igyekszünk, mindeközben Isten tervét és akaratát keressük és törekszünk megvalósítani. Maga a feladat, a versenyhelyzet jelenti azt a küldetést, amelyben helyt kell állnunk, s amelyben a Gondviselés kísér, egyúttal amelyre életünk eddigi szakaszainak is felkészített bennünket. Élethelyzeteink, így a versenyek alkalmai is segítenek keretet adni ahhoz, hogy „azzá váljunk, aminek [Isten] alkotott”.¹⁰ A legmegfelelőbb helytállásunk mindebben azt jelenti, hogy „megértjük ezt a tervet, és elkötelezzük magunkat ennek megcselekvésében. Ez az Isten szerinti kiválóságra való törekvés ... egyéni odaszánás.”¹¹

A tanulmányi versenyek küldetése így a tehetséggondozás vonatkozásában egyaránt kapcsolódik a személyes legjobb képességek támogatásához, ám ezáltal mélyebb célt és értelmet is hordoz, megtestesítve azt az utat és történetet is, ami

⁶ HARMATINÉ OLAJOS Tímea: *Tehetség és szocio-emocionális fejlődés*. Didakt, Debrecen, 2011. http://www.mateh.hu/tehetsegkonyvtar/Tehetseg_es_szocio-emocionalis.pdf [2025. 08. 12.]

⁷ FÜLÖP-BERKICS-PINCZÉS-PRESSING, 2015. 9.

⁸ Uo. 27.; valamint FÜLÖP Márta: *A versengéssel, a győzelemmel és a veszteséggel való adaptív megküzdés tehetséges diákoknál*. (Géniuszt Könyvek 34.) In: DÁVID Imre-FÜLÖP Márta-PATAKY Nóra-RUDAS János (szerk.): *Stressz, megküzdés, versengés, konfliktusok*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Bp., 2014. 123–204. https://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_34_net.pdf [2025. 08. 12.]

⁹ Uo. 149.

¹⁰ KELLER, Timothy-ALSDORF, Katherine Leary: *Hívás és elhívás*. Harmat-Kálvin, Bp., 2025. 41.

¹¹ ÁBRÁM Tibor: *Tartalom, forma és belső hajtóerő – adalékok a református intézményes nevelés keretrendszeréhez*. In: KALKMAN, Bert-De KOOL, Rieke-ROELEVELD, Evert (szerk.): *A keresztyén pedagógia esszenciája*. Református Pedagógiai Intézet-OGO-Driestar Educatief, 2012. 86. <https://regi.reformatus.hu/data/attachments/2019/03/29/essz01.pdf> [2025. 08. 12.]

elvezetett a jelen helytállásához. Ha a versenyek résztvevői megtalálhatják benne ezeket az üzeneteket, hálát adva a helyzethez elérkezésükért szintén lélekben megerősödve állhatnak helyt benne. A verseny eseményének zárásával pedig ugyancsak megélhetik annak tanulságát, s így az eredménytől függetlenül is fejlődhetnek általa.

A KRE Pedagógiai Karának versenyei a pedagógushivatás tükrében

A Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kara elkötelezett a tehetséggondozás vonatkozásában, évről évre segíti hallgatói tudományos kutatások minőségi gazdagodásán túl tehetségműhelyekben való megmutatkozásait. Célja olyan lehetőségeket nyújtani a hallgatók számára, amelyek által megerősítést kaphatnak képességeikben, s mindezeket a pedagógushivatás mentén a gyermekekkel való munkálataik során is hasznosíthatják. A Karunk által alapított versenyek közül jelen tanulmányban a *Kárpátok alatt* versmondó és képzőművészeti alkotóverseny, valamint a *Tanulva tanítani – tanítva tanulni* pedagógiai projektverseny kerül bemutatásra, mivel ezek közvetlenül pedagógushallgatók, illetve a pedagógushivatás iránt érdeklődő középiskolások bevonódásával valósultak meg, s olyan készségek támogatását, valamint pedagógiai témák átgondolását szolgálják, amelyek segítségével a jelentkezők tudatosabbá válhatnak e nemes hivatás mentén.

Kárpátok alatt versmondó és képzőművészeti alkotóverseny¹²

A versek egy pedagógus eszköztárában bármely életkorban segítségül szolgálhatnak a gyermekekkel való kapcsolódásban. Ritmikusságukkal, lüktetésükkel sajátos zeneiség is kifejeződik, a szavakban hordozott üzenetek pedig megerősítést nyújtanak gondolatok közvetítéséhez kinek-kinek az életkora szerinti formában.

„Minden mű tartalmaz egy olyan jelentésréteget, aminek felfejtése a befogadó mentális érettségétől, tapasztalatától, olvasottságától, pszichológiai sajátosságaitól függ, ezért azokat a lírai alkotásokat tartja a gyermekek számára befogadhatónak, amik nyelvi, világképi, formai és tematikai szempontból is élvezhetők a gyermek számára.”¹³ A vers szófordulatai a költő alkotásán túl a verset megosztó pedagógus átadási-hangulatteremtési módjával is nagyban összefüggnek, „a szó szerinti megértés helyett a komplex élménykeltés, az aktív befogadás generálása a célja”.¹⁴ A gyermekvers – a „felnőttvershez” hasonlóan – nem terhelhető erkölcsi vagy oktatási tartalmakkal, ehelyett a játékoság, dallamosság, ritmikai és szerkezeti megformáltság képezi a lényegét.¹⁵

A gyermekversekben szervesen kapcsolódnak össze a különböző érzékszervi területek, vagyis a nyelviség, zeneiség és a mozgás itt alkotja a legteljesebb egységet. Ennek köszönhető, hogy ezekben a szövegekben éppen a dallam, az

¹² A verseny honlapfelülete a KRE Pedagógiai Kar honlapján: <https://pk.kre.hu/index.php/esemenyek/karpatok-alatt> [2025. 08. 12.]

¹³ BOGNÁR Tas: *A magyar gyermekvers*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2001. 11.

¹⁴ BENEY Zsuzsa: *Érzelem, játék, mágia*. Jelenkor, 1980/1. 62.

¹⁵ PETRES CSIZMADIA Gabriella: *Fejezetek a gyermek- és ifjúsági irodalomból*. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, Nyitra, 2015. http://tanitlap.uni-eger.hu/ludanyizs/sites/tanitlap.uni-eger.hu.ludanyizs/files/course_attachments/Petres_Csizmadia_Gabriella_Fejezetek_a_gyermek_es_ifjusi.pdf [2025. 08. 12.]

ütem és a kísérőmozdulatok révén össze tud kapcsolódni a ritmikus és a mozgásos feszültség, így ezen keresztül a feszültség oldása is megtörténik.¹⁶ Ahogyan a felnőttek verset mondanak a gyermekek számára, abban hanghordozásukkal, a hangsúly és a csend játékaival is meg tudnak erősíteni olyan gondolati tartalmakat, melyek a gyermek számára is üzenetet közvetítenek. Ehhez azonban már az is lényeges, hogy a felnőtt önmaga is értelmezze az adott vers mondanivalóját, s a gyermekek számára hordozott mozzanatait.

A verseknek értékes szerepe van a nyelvelsajátítás folyamatában, s mivel főként nem értelmi, hanem érzéki tapasztalatot jelentenek, így az anyanyelvvél való ismerkedés, a hangzás felfedezése, illetve a beszédkedv kialakítása, fenntartása segítséget kaphat általa. Mindezeket túl a pedagógus személyes közvetítése, s az ezen keresztül is kifejeződő, a gyermekhez és a vershez fűződő kötődése egyaránt meghatározóak abban, hogy a gyermek hogyan kapcsolódik a hallottakhoz, a versnek milyen üzeneteit hordozza tovább magában.

A versek komplex szerepét tekintve a képiség bevonása további segítő szerepet tölthet be a gyermek számára szóló üzenetek mélyítésében, kidolgozottságuk gazdagításában.¹⁷ A vers kapcsán formálódó képzeleti kép kiváló lehetőséget jelent a rajzos rögzítésre, s miközben az alkotás papíron formálódik, úgy a gyermek élményei, gondolatai is formálódnak, megragadhatóbbá és megoszthatóbbá, ezáltal pedig tovább formálhatókká is válnak. A képi világ megelőzi a szavakét a személyiségfejlődés során, így azon gondolatokat, amelyeket gyermekként nem tudunk szavakban megfogalmazni, azok számára a képek kiváló segítségül szolgálnak.

A pedagógusképzés vonatkozásában a versmondás és a versekhez kapcsolódó illusztrációk és további alkotások készítése alapjaiban a gyermekekkel való kapcsolódás eszközeiként is tekinthetők tehát. Mindezt minden olyan lehetőség, amely teret ad a pedagógushallgatók számára e készségeik fejlesztésére, az a későbbi, hivatásukban való helytállásukat is megsegíti: a gyermekek számára tudatosabban is olyan légkört formálhatnak, amelyben az ő rezdüléseiket követve szólíthatják meg belső élményeiket.

E törekvések támogatását is magukban hordozzák a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karának versmondó és versillusztrációs, illetve képzőművészeti alkotóversenyei. 2025-ben immár az ötödik alkalom volt arra, hogy a magyarországi, a határon túli és más külföldi pedagógusképző és magyart tanító intézmények hallgatói összegyűlhettek a Pedagógiai Karon egy irodalom- és nyelvapoló, költészeti és versillusztrációs találkozásra, amelynek a Kar nagykőrösi székhelye adott otthont.

A verseny tematikáját 2025-ben Reményik Sándor munkásságára emlékezve határozták meg a szervezők. A költő alkotásaiból Karunk szellemiségéhez kiemelten illeszkedően kerültek kiválasztásra egyrészt a templomhoz, másrészt a kenyérhez kapcsolódó versek, továbbá képzőművészeti alkotások készítéséhez a víz éltető erejére és szimbolikus sokrétűségére építkező munkák kerülhettek be-nyújtásra.

¹⁶ GESZTELYI Hermina: *Klasszikus és kortárs líra az óvodában*. In: BARANYAI Norbert–GESZTELYI Hermina (szerk.): *Ölbeli játékoktól az iskolai játszómáig. Gyerek- és ifjúsági irodalom a közoktatás különböző szintjein*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Db., 2024. https://mersz.hu/dokumentum/m12520jij_40/#m12520jij_38 [2025. 08. 12.]

¹⁷ GÖBEL Orsolya: *Csupa szépeket tudok varázsolni ...avagy, hogyan játsszuk a Varázsjátékokat?* L'Harmattan, Bp., 2012.

Mindezek nyomán a *versmondó verseny* résztvevői kötelező versként Reményik Sándor: *A kis templom a nagy dómban* vagy a *Mindennapi kenyér* című versei közül mondták el az egyiket, valamint szabadon választott versként egy 20. vagy 21. századi magyar költő versét adták elő. A kötelező versen túl szabadon választott verset is elszavalták. A versenykiírás az időtartamra vonatkozóan megjelölt keretet – ne haladja meg a vers az 5 percet. A szabadon választott művek 20–21. századi magyar költők versei voltak végül. A szerzők között szerepeltek nagy klasszikusok, a közelmúlt jeles költői és kortárs alkotók is: Ady Endre, Babits Mihály, Garay Gábor, Hervay Gizella, József Attila, Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Nemes Nagy Ágnes, Petőcz András, Pilinszky János, Radnóti Miklós, Reményik Sándor, Szabó Lőrinc, Tóth Krisztina, Váci Mihály, Vesztergom Andrea és Wass Albert.

A *képzőművészeti alkotóverseny* témájának ihletője Reményik Sándor 1921-ben megjelent *Vadvizek zúgása* című kötetének címe. A pályázók feladata a költő életművének egészét tekintve illusztráció készítése olyan vershez vagy versrészlethez, amelyben kulcsfogalomként megjelenik a víz, patak, folyó, tó vagy tenger. A mű technikája az illusztráció műfajának megfelelő technika (grafika, festészet és vegyes technikák bármelyike) lehetett. A mű paramétereit A/4-es vagy A/3-as méretként határoztuk meg.

A jelentkezőket bármely felsőoktatási intézményből vártuk, s a versmondó versenyen külön kategóriában indulhatnak azon felsőoktatási intézmények nem magyar anyanyelvű hallgatói, akik a magyar nyelvet idegen nyelvként tanulják. Mégis, jelentős többségben pedagógusképzésben tanulók érkeztek, vagyis olyan felsőoktatási intézményből, amelynek Pedagógiai, illetve Pedagógusképző Karát, Tanító- és Óvóképző Karát vagy Neveléstudományi Intézetét képviselték, mindemellett az adott intézmény szervezeti struktúrája szerint pedagógusképzést folytató campusról, illetve Bölcsészettudományi Karáról, valamint Vizuális Kultúra Intézetéből is érkeztek nevezések. Alapjaiban tehát pedagógushallgatók érezték megszólítva magukat, ezzel is kifejezve, hogy a versenykiírásban megjelölt tematikát a költészet és a képzőművészetek rezdüléseire hangolják.

A zsűri az értékelése során mindkét versenyterületen arany, ezüst és bronz minősítéseket osztott ki. Mindezzel azon versenyek táborát erősítettük, amelyek az elhangzott verseket és a beérkezett pályamunkákat fokozatokhoz rendelik, ezáltal minden döntőbe érkezett résztvevő megerősítést kaphatott arról, hogy jelenleg hol tart a versmondás és az illusztrációk készítése tekintetében. Úgy véljük, hogy mindennek fontos szerepe van a személyiségfejlődés további útszakaszaiban a legjobb képességek kibontakoztatását tekintve, motivációs bázist nyújt ehhez.

Példák a verseny döntőjére beérkezett képzőművészeti alkotásokból:¹⁸

¹⁸ Az illusztrációkat bemutató teljes prezentáció [itt](#) érhető el.

Németh Ágnes Viktória (NYE):
Hidak

Bárdos Laura Gréta (SZTE JGYPK):
Bevezető ének

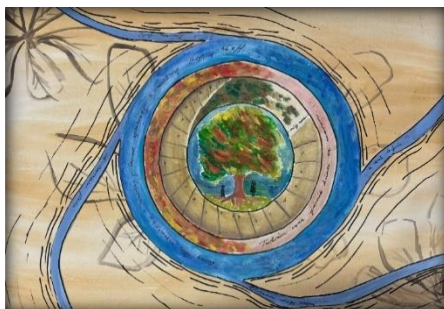

Nagy Mariann (EJF):
Vizek ha találkoznak

Barta Zsanett (MATE):
Karácsonykor

Különleges volt látni a beérkezett 44 pályamunka kapcsán, hogy bizonyos Reményik-versek többeket is megszólítottak. E versek pl. *Hidak*, *Vizek ha találkoznak*, *Bevezető ének*. Érezhető, hogy e címek maguk is több vonatkozásban hordozzák a kapcsolatokat, a közösség erejét, egyúttal az egymásra hangolódás szerepét és értékességét. Olyan versek kapcsán is érkezett alkotás, mint pl. *Kimondhatatlan*, amelynek címe máris magában hordozza izgalmas rejtélyét, s a képzőművészeti alkotás által még inkább kifejezhető, megosztható tartalomra utal. A kép így nyújt segítséget az alkotóban is szunnyadó gondolatok megragadhatóvá tételéhez, egyúttal a pedagógushallgatók számára is a gyermekek számára átadni tervezett tartalmak képi segítő erejének megerősítéséhez.

Török Jázmin Viktória (SZTE JGYPK): Kimondhatatlan

Tanulva tanítani – tanítva tanulni pedagógiai projektverseny¹⁹

A KRE Pedagógiai Kara tanulmányi versenyeinek köréből a pedagógushivatás egy másik verseny kapcsán is kiemelt középpontot jelent: a *Tanulva tanítani – tanítva tanulni* pedagógiai projektversenyünket középiskolások számára alapítottuk. Célja a diákok pedagógiai készségeinek, kreativitásának kibontakoztatása, ismereteik gyarapítása pedagógiai érdeklődésükhöz kapcsolódóan. Középfokú köznevelési intézmények 10–12. évfolyamos diákjai számára került meghirdetésre a verseny 2025-ben már második alkalommal, akik mégis igen éretten, a témára hangolt elmélyülésükről és részletgazdagságról számoltak be munkáikról a verseny döntője keretében. A versenyt az egyetemünk Junior Akadémiájának támogatásával szervezhettük meg, amely szervezeti egység fő feladata a középiskolások megszólítása, támogatása az egyetem karainak, szakjainak megismerésében, kiemelten református köznevelési intézményekből érkező diákok továbbtanulásának megerősítése a református egyetemünk irányában, ezáltal a hazai református nevelési-oktatási intézmények közötti folytonosság lehetőségének megteremtése.²⁰

A megmérettetés első fordulója egy feladatlap kitöltésével a diákok középiskolájában zajlik. A feladatlapot a középiskolában fejlesztendő kulcskompetenciák alapján állították össze a szervezők, ezzel is bővítve az érettségi vizsgához és a továbbtanuláshoz szükséges gyakorlatot, készségeket. A második fordulóban a meghirdetett témák közül választva pedagógiai projekt munkát készítenek a versenyzők, akiknek legjobbjait a Kar oktatóinak zsűrije juttatja tovább a döntőbe, ahol előadásra kerülhetnek.

A pályamű pedagógiai gyakorlati feladata két fő téma közül volt választható 2025-ben: a. komplex foglalkozásterv összeállítása gyermekcsoport számára a pünkösdi ünnepéhez kapcsolódóan és a tervezet elemzése, vagy b. esszé írása a pedagógushivatásról *A mai pedagógusok tízparancsolata* címmel, az 1889. évi *Tanítók tízparancsolatja* című forrásra²¹ építve. Mindkét választási lehetőséghez

¹⁹ A verseny honlapfelülete a KRE Pedagógiai Kar honlapján: <https://pk.kre.hu/index.php/esemenyek/tanulva-tanitani> [2025. 08. 12.]

²⁰ A Károli Junior Akadémia honlapfelülete: <https://portal.kre.hu/index.php/junior-akademia-2024.html> [2025. 08. 12.]

²¹ A forrás elérhetősége: https://epa.oszk.hu/03300/03318/00039/pdf/EPA03318_tanitorbarat_1889_06.pdf [2025. 08. 12.]

közvetlenül megjelölésre kerültek segítő szempontok, ezáltal is mintául szolgálva az esszé készítéséhez a témaszálak mentén.

a. A tervezett foglalkozás szakmai elemzésében bemutatható a Pünkösdhöz kapcsolódó:

- bibliai szöveg, annak kortörténeti vonatkozásai, szó- és névmagyarázatok, az ünnep szentírási, liturgikai kapcsolódásai, a vonatkozó egyházi hagyományok;
- néphagyományok, népszokások;
- olyan ismeretek, tudáselemek, amelyekkel a gyermekcsoport már rendelkezik.

A beküldendő pályamunka két részből áll.

I. Összefüggő elemzés, amely többféle szempont alapján bemutatja, feldolgozza és értelmezi a foglalkozás elemeit, és indokolja annak témaválasztását.

II. Foglalkozásterv, amely közvetlenül bemutatja a foglalkozás menetét.

A foglalkozásterv készülhet óvodai csoport foglalkozásához, tevékenységéhez, általános iskolai tanórához, középiskolai tanórához, tanórán kívüli tevékenységhez. Az óvodai tevékenységi forma és tartalom, illetve az iskolai tantárgy, kompetenciaterület, amelyhez a tervezet készül, szabadon választható.

A tervezett foglalkozás ajánlott hossza óvodai foglalkozás- vagy tevékenységterv esetében 30 perc, általános iskolai vagy középiskolai tanóra esetében 45 perc, de a pályázó indokolt esetben eltérhet ezektől az időkeretektől.

Az elemzés térjen ki a következő szempontokra (amelyek egyúttal értékelési szempontok is):

- a program szakmai céljának meghatározása;
- foglalkozáselemek értelmezése a gyermekcsoport életkori sajátosságaival összefüggésben;
- saját tervezésű szemléltetőeszköz(ök) alkalmazása;
- szakmai komplexitás és a célhoz rendelt összhang elemzése.

A terv készülhet táblázatos vagy bármely más formában.

b. A *mai pedagógusok tízparancsolata* című esszé készítésének szempontjai

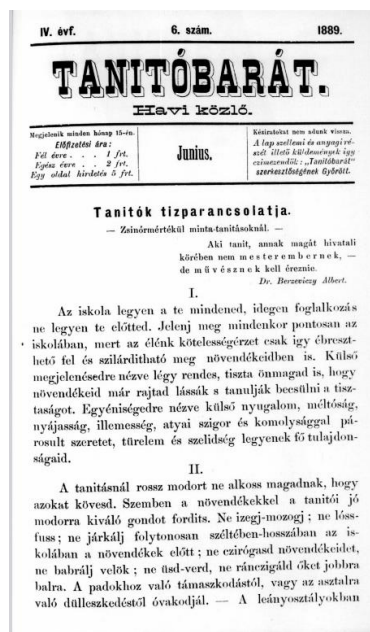
A benyújtani tervezett pályaműhöz kapcsolódóan célunk, hogy az esszé készítője vizsgálja meg mindazokat az értékeket, amelyeket a pedagógushivatáshoz kapcsolódóan iránymutatónak tart a pedagógusok gyermekekkel való kapcsolatát és ismeretátadó szerepét tekintve. Az 1889. évi *Tanítók tízparancsolatja* szempontjai értékes segítségül szolgálnak a gondolatok rendszerezéséhez, egyúttal *A mai pedagógusok tízparancsolatának* pontjai között megjelenhet bármely, a pályázó által fontosnak vélt szempont. A pályamunka kitérhet többek között az alábbiakra:

- a pedagógus elköteleződése hivatása iránt, ennek kifejezése;
- a személyes fejlődés szerepe, értéke;
- a gyermekek személyére hangolt figyelem módja, szerepe;
- beszéd- és viselkedésmód, a rend és tervezés szerepe;
- az átadandó tartalom megosztásának módja, az átadás komplexitása;
- a hitre nevelés, az erkölcsi nevelés módjai, eszköztára, lehetőségei;
- pedagógusi aktivitás és (tan)eszközhasználat;
- a jutalmazás, a fegyelmezés módjai, eszköztára.

Lényeges, hogy elemző feldolgozás készüljön, amelyhez gyakorlati példák is kapcsolódhatnak.

A címhez kapcsolódó tematikai elrendezést a pályázó által fontosnak tartott sorrend határozza meg. Értékelési szempontok:

- a pályamű felépítése, pontjainak rendszerezése és a sorrend elemző ki-fejtése;
- az egyes pontok körültekintő építkezése és elmélyült magyarázata;
- a címhez kapcsolódó összefüggésrendszer kidolgozottsága szakirodalmi forrásokra is építve.

A forrásként megjelölt Lap címoldala és a Tanítók tizparancsolatja első oldala (1889)

A döntő versenyzői közül 11 tanuló állított össze komplex és elemzésbe ágyazott foglalkozástervet gyermekcsoport számára, amely a pünkösdi ünnepi időszakhoz kapcsolódott. A beszámolókból kiderült: valamennyi versenyző a gyakorlatban is megvalósította az óráját, foglalkozását. Voltak, akik középiskolájuk gyakorlóintézményeiben látogattak el óvodásokhoz vagy iskolásokhoz, mások a saját volt általános iskolájukba „vitték haza”, vagy jelenlegi alma materükben próbálták ki a tervezetüket.

A sokszínű módszertan és az egyéni, kreatív tervezés mellett az óraprojektek kiemelkedő elemei voltak a rendkívül ötletes szemléltetőeszközök a pünkösdi rózsakoszorútól a papírhajtogatáson keresztül a sálakig és a szerepbe helyezett hangszerekig, amelyek a döntő alkalmán is bemutatásra kerültek. Mindezekhez kapcsolódóan kifejeződött tehát, hogy a pályázók számára a verseny feladata arra adott értékes lehetőséget, hogy ki is próbálhassák magukat közvetlenül gyermekcsoporttal való kapcsolatfelvételben. Egy téma közös feldolgozása során

figyelemmel kísérhették a gyermekek életkorára hangolt megosztási mód kialakítását, nagyobb létszám mellett alcsoportok képzésének eszközeit, átgondolhatták szemléltetőeszközök alkalmazását. Felkészítő tanáraik segítségével ezen előkészületi tervezéseken túl tudatosan dolgozhatták fel tapasztalataikat is, amelyek ugyancsak benyújtott dolgozataiknak fontos részeivé válhattak. Részletek a pályaművekből a foglalkozások egyes elemeivel:

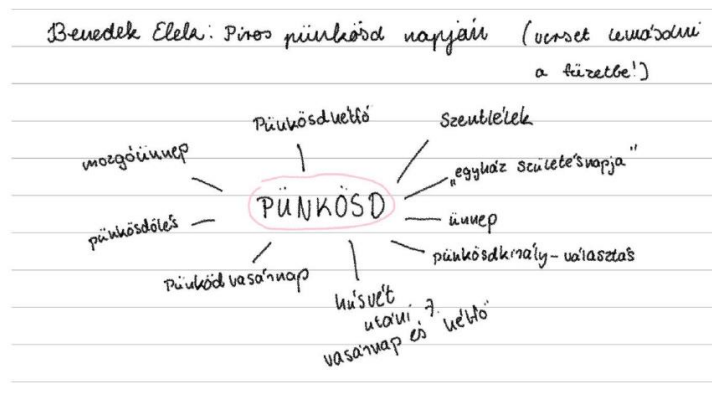
Csoportfoglalkozás és kellékek

Csoportalakítás eszközei és egy alkotási feladat

Digitális eszköz bevonása a téma feldolgozásához

Táblakép a téma feldolgozásához

A döntőbe jutott versenyzők közül 7 tanuló készített esszét a pedagógushivatás témakörében, újra megalkotva a mai pedagógusok „tízparancsolatát”. A dolgozatokat olvasva és a bemutatókat hallgatva a jelenlévő érdeklődők is gazdagodhattak azzal kapcsolatban, hogy milyen a jó tanár. A versenyzők kiemelték a jó pedagógus sok jeles tulajdonságát: a gyermekközpontúságtól a szakmai elkötelezettségen át a tanár-diák viszony újszerű kialakításának képességéig. Érzelmi vonatkozásban többször megjelent pl. a türelem, a szeretni tudás, a törődés, a gyermekekre irányuló érzékeny figyelem, a megértés értéke. Viselkedésmódban megerősítést kapott többeknél a következetesség, az emberségesség, a rend, a precizitás szerepe. Többen különösen kiemelték a hitre nevelés támogatása és a jószág fontosságát, a bibliai értékek között kitérve a táltumok példázata mentén a gyermekek képességeinek gyarapítására a megőrzés helyett. Munkájukban megmutatkoztak reformpedagógiák is az egyházi nevelés mellett, egyúttal többen reflektáltak a digitalizálódó világ kihívásaira is.

Az esszé készítése során a diákok a pedagógus személyéhez kapcsolódóan többször saját pedagógusi mintáikat elevenítették meg, valamint többen kutatást is végeztek. Különösen értékes volt mindezek között az a munka, amelyben többek között Apáczai Csere János, Montessori Mária és Pólya György filozófus, jogtudós, matematika professzor gondolatainak összevetésével történt elemzés, továbbá többen megszólították a gyermekeket és szüleiket is a jó pedagógus vonásaihoz kapcsolódóan. A digitális eszköztárat is hasznosítva készültek például a következő válasz-összegzések:

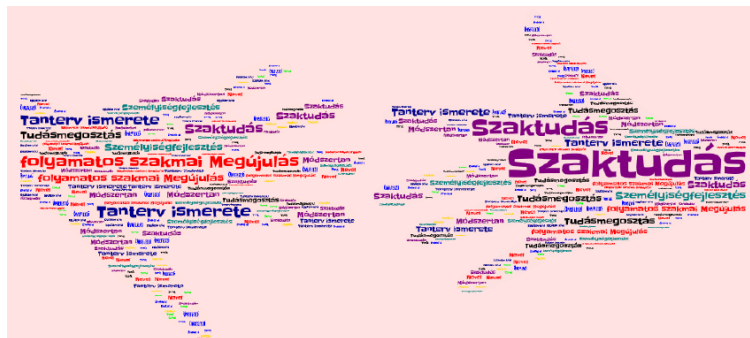

Válaszok digitális feldolgozása:

A diákok elvárása szerint a jó pedagógus

A szülők szerint a jó pedagógus

Saját felkészültségüket többen azzal tették teljesebbé, hogy a pedagógus életpályához kapcsolódó előírásokat is bevonták elemzésükbe. Mindez valóban segítségül szolgál számukra a hivatásuk tervezése során, hiszen a jövőkép a saját helytállásukat is megtámogatja. Az előbbi digitális eszközkészítés nyomán a következő ábra született a témaszál mentén:

A pedagógus életpálya modell szerint a jó pedagógusról alkotott kép

Ugyancsak értéket jelentett a vonatkozó szakirodalmak körében való tájékozottság gazdagodása: többen is ismerkedtek a pedagógushivatáshoz jól illeszkedő elemzésekkel, pedagógiai elméletekkel, ezáltal is a pedagógus szerepével a gyermekek különböző készségeinek formálásában. Bízunk abban, hogy átgondolásaikkal egyúttal megerősíthetik a pedagógushivatás irányban való érdeklődést,

támogatják a felkészülést, a szakterülettel történő egyre gondosabb ismerkedés pedig végső soron az egyéni eredményességet gazdagíthatja a gyermekek–fiatalok oktatásához, neveléséhez kapcsolódóan.

Összegezés

Jelen tanulmány célja két olyan tanulmányi verseny bemutatása, amelyek a pedagógushivatás irányában elkötelezett, felsőfokú tanulmányaikat végző hallgatók, valamint a szakterület iránt érdeklődő középiskolás diákok számára nyújt lehetőséget készségeik fejlesztésére. A Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kara szellemiségében a tanulmányi versenyek célja a középpontba állított tematika mentén keretet nyújtani az elmélyülésre, a személyes megszólítódásra, leginkább pedig a megerősítés az egyéni képességekben, eszköztárban. Református szellemiségünkben is törekszünk segítséget nyújtani kinek-kinek a számára rendelt útjárásában, annak megélésében, hogy miközben egy feladatra tekint, ezáltal annak a közvetlen küldetésnek megvalósításán munkálkodik, amelyhez ajándékkul kapta egyéni képességeit is. Leendő pedagógusként e tapasztalások a gyermekekkel való találkozásokban további segítségül fognak szolgálni, végső soron azt a mintát gyarapíthatják általa, ami nem egymás legyőzésére, hanem bevonódva, elköteleződve, hűséggel a lehető legteljesebb kibontakozáshoz járulhatnak hozzá. Szeretettel hívjuk és várjuk az elkövetkező versenyekre és további rendezvényeinkre is mindazokat, akik érdeklődésüket e lelki többlettel szeretnék gazdagítani.

Papp Hajnalka-Petra (Partiumi Keresztény Egyetem): Bevezető ének

Irodalom

- ÁBRÁM Tibor: *Tartalom, forma és belső hajtóerő – adalékok a református intézményes nevelés keretrendszeréhez.* In: KALKMAN, Bert–De KOOL, Rieke–ROELEVELD, Evert (szerk.): *A keresztyén pedagógia esszenciája.* Református Pedagógiai Intézet-OGO-Driestar Educatief, 2012. 84–90.
<https://regi.reformatus.hu/data/attachments/2019/03/29/esszo1.pdf>
- BOGNÁR Tas: *A magyar gyermekvers.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2001.
- BENEY Zsuzsa: *Érzelem, játék, mágia.* Jelenkor, 1980/1, 61–68.
- FÜLÖP Márta–BERKICS Mihály–PINCZÉS-PRESSING Zsuzsanna: *Tanulmányi versenyeken sikeres fiatalok. A verseny szerepe a versenyzők életében és az eredményes versenyzés lehetséges pszichés összetevői.* (Géniusz Műhely 18.), Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Bp., 2015. <https://tehetseg.hu/konyv/tanulmanyi-versenyeken-siker-es-fiatalok>
- FÜLÖP Márta: *A versengéssel, a győzelemmel és a veszteséssel való adaptív megküzdés tehetséges diákoknál.* (Géniusz Könyvek 34.), In: DÁVID Imre–FÜLÖP Márta–PATAKY Nóra–RUDAS János (szerk.): *Stressz, megküzdés, versengés, konfliktusok.* Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Bp., 2014. 123–204.
https://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_34_net.pdf
- GESZTELYI Hermina: *Klasszikus és kortárs líra az óvodában.* In: BARANYAI Norbert–GESZTELYI Hermina (szerk.): *Ölbeli játékoktól az iskolai játszmaig. Gyerek- és ifjúsági irodalom a közoktatás különböző szintjein.* Debreceni Egyetemi Kiadó, Db., 2024.
https://mersz.hu/dokumentum/m12520jij_40/#m12520jij_38
- GÓBEL Orsolya: *Csupa szépeket tudok varázsolni ...avagy, hogyan játsszuk a Varázsjátékokat?* L'Harmattan, Bp., 2012.
- HARMATINÉ OLAJOS Tímea: *Tehetség és szocio-emocionális fejlődés.* Didakt Kiadó, Debrecen, 2011. http://www.mateh.hu/tehetsegkonyvtar/Tehetseg_es_szocio-emocionalis.pdf
- KELLER, Timothy–ALSDORF, Katherine Leary: *Hivatás és elhívás.* Harmat Kiadó–Kálvin Kiadó, Bp., 2025.
- PETRES CSIZMADIA Gabriella: *Fejezetek a gyermek- és ifjúsági irodalomból.* Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, Nyitra, 2015.
http://tanitlap.uni-eger.hu/ludanyizs/sites/tanitlap.uni-eger.hu.ludanyizs/files/course_attachments/Petres_Csizmadia_Gabriella_Fejezetek_a_gyermek_es_ifjusagi.pdf

Abstract

**THE MESSAGE OF THE ACADEMIC COMPETITIONS HELD BY THE
FACULTY OF EDUCATION AT KÁROLI GÁSPÁR REFORMED
UNIVERSITY FOR TEACHER TRAINING AND PROSPECTIVE
TEACHER STUDENTS**

The aim of this study is to present two academic competitions that offer opportunities for students pursuing higher education in teaching and secondary school students interested in the field to develop their skills. The role of our competition entitled *Under the Carpathians* is to support poetry recitation and the creation of works of art, skills that are of paramount importance for teachers. The aim of our competition *Learning to teach – teaching to learn* is to support the creation of educational projects in the form of lesson plans for children and essays related to the teaching profession. In the spirit of the KRE Faculty of Education, the aim of the academic competitions is to provide a framework for in-depth study of the central theme and to strengthen individual abilities and skills. We are confident that these experiences will serve as valuable assistance to future teachers in their encounters with children.